

JURNALUL LITERAR

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ DE CRITICĂ ȘI INFORMAȚIE LITERARĂ

DIRECTOR / G. CĂLINESCU

Inreg. la No. 28 din 19 Dec. 1938 Reg.
Publ. periodice la Trib. S. III C. Iași

Redacția și Administrația / Librăria Ath. Gheorghiu
Iași — Strada Cuza-Vodă No. 54 — Telefon No. 1301

Abonamentul anual / Lei 120
Pentru instituțiuni / Lei 500

In chestiunea D.-Gherea

Articolul nostru asupra lui C. Dobrogeanu Gherea a stârnit unele reacțiuni. Era și de așteptat. Trăim în niște vremuri în care sentimentul pentru arta în sine e foarte redus, literatura fiind pentru cei mai mulți un simplu mijloc de propagare a ideilor politice. Era dar de așteptat ca un articol obiectiv, care judecă lucrurile absolut, să nemulțumească pe unii. Însă scopul nostru este tocmai de a reduce pe cititor la contemplarea artistică. D. A. Schwömmmer, între alții, ne trimite întâmpinarea (pe care o publicăm mai jos) apelând la obiectivitatea noastră. De această desăvârșită obiectivitate nu trebuie să se îndoiască nimeni. Avusesem de gând să adăogăm unele comentarii, dar am observat că spusesem în articolul despre Gherea tot ce era de spus, foarte limpede. Asupra valorii absolute a lui Gherea nu credem că există om inteligent și de gust care să se depărteze mult de judecata noastră, în care nu intră nici un fel de relațiune între operă și rasă. Evreul luminat trebuie să priceapă că dacă noi avem dreptul să dăm judecăți defavorabile asupra unui scriitor român (creștin) fără ca să protesteze nimeni, tot astfel putem să facem afirmații estetice și despre un evreu. A te simți atins când cel criticat este din apropierea ta e un indiciu de intoleranță. În treacăit fie zis, Gherea este introducătorul la noi al părtinirii în artă. După Gherea era admisibil în literatură numai ceea ce convenea partidului socialist. Atunci convenea partidului exaltarea țaranului și defăimarea boerilor. Țăranii au prins mișcarea și astfel s'a născut semănătorismul care stă pe un fundament adânc gherist. Apoi s'a uitat punctul de plecare și s'au păstrat numai principiile. Un tradiționalist creștin de azi judecă așa: Idealul nostru este puritatea națională a statului și ortodoxia lui. Ergo: o literatură ce nu exprimă acest

ideal „eu n'o pot publica“. Atâția evrei au fost dați în judecată pentru imoralitate în artă. Pe ce temei? Pe principiile lui Gherea moștenite de semănătorism, poporanism, etc., căci Gherea cerea artei să exprime „idei sănătoase“. Dacă Maiorescu ne-a ridicat la nivelul Europei occidentale în privința mentalității critice, Gherea ne-a dat în apoi, instituind desinteresul pentru artă în sine și părtinirea. El credea, naiv, că combate tocmai intoleranța altora, în fond le dădea în mâini arme periculoase pentru ai săi.

G. Călinescu

Stimate Domnule Profesor, Citind aceste rânduri vă veți da seama imediat de ce am ales acest gen pentru a răspunde unei realizări critice, operă a unui eminent intelectual și critic literar. O voi sublinia și eu: fiind un autodidact, distanța intelectuală îmi impune o atitudine de respect față de cuvântul scris.

Nu-mi voi permite, așa dar, ca la rândul meu să fac „critică“, ci, mă voi folosi doar de un drept — convenit oricui — și anume: de a încerca să lămuresc ce-mi pare nedrept și a sta de vorbă, fie chiar cu un profesor universitar și critic versat.

În sfârșit, ceea ce mă oprește de data-aceasta să trec cu vederea afirmațiunile critice, e interesul ce vi-l port, urmărind îndeaproape activitatea dvs. literară și publicistică din ultimul timp care a fost îmbrățișată cu atâta căldură de către însăși cercurile ce l-au socotit pe Dobrogeanu-Gherea ca unul dintre ai lor.

Dar, pare-se, tocmai aci ne despărțim!

Citind afirmațiunile dvs.: „În cutare cercuri, mai ales evree, Gherea trecea și mai trece încă drept cel mai mare critic român“, mi-au apărut paradoxale privirile noastre asupra tuturor chestiunilor în discuție.

În concluzii, domnule profesor, sunt de perfect acord

cu dvs. E adevărat că „vulgul nu se poate ridica la noțiunea indifferenței artei“ precum, întrucât îl privește pe D. G., e de remarcat la el „lipsa fineții critice“.

Se impune însă o întrebare: cum reușim să demonstrăm acestea?

Afirmând că „Gherea este incapabil, ca mulți evrei, să contemple idei“ vă referiți la „imposibilitatea de a concepe gratuitatea artei“, întemeindu-vă pe aceasta toată operația dvs. critică.

Însă, ceace poate concludă oricine încearcă să contemple opera lui D. G. în general și operația dvs. critică în special, e că D. G. aplicase un adevăr științific — tot atât de real cât și ficțiunea poetică — care, ea — înaintea lui încă — a dovedit pe deplin imposibilitatea gratuității artei.

Se cuvenea de aceea ca dvs. să atacați teoria care stă la baza concepțiilor sale literare, în care caz nu s'ar fi produs desigur confuzia „incapabilității sale de a contempla idei“.

Ceva mai departe constatați apoi că „zâmbind, cititorul se lasă cucerit“, anulând în urmă prin constatarea că „vulgul nu se poate ridica la noțiunea indifferenței artei“ importanța acestui prim factor: cititorul.

Dobrogeanu-Gherea a încercat să înlăture, cu mai multă competență decât mine, această nobilă sarcină a scriitorului oficial: desconsiderarea vulgului. Din moment însă ce n'a fost în măsură opera sa și a precedesoriilor și urmașilor săi să înlăture noțiunile de „rasă“, mediu și moment (pe care Dvs. se pare le deplângeți) — fie-mi permis și mie să tulbur puțin conștiința — nu mai puțin nobilă — a acestor vrăjmași ai vulgului cu o simplă întrebare: când anume încetează literatura de a fi un bun al vulgului?

(S'ar părea că mă contrazic susținând pe de o parte că

A. Schwömmmer
Urmare în pag. 4

Analfabetisme curente...

„La oameni preținși culti: Nu își mai vedea capul de treburi.“

„Ii s'a dat cea mai bună notă.“

„Amănunte asupra unei crime fioroasă.“

„Oricine ar fi, tu s'au altul.“

„L'am zărit.“

„Or, văzând că nu vine...“

„Clujul e orașul cel mai principal din Transilvania.“

„Continuăm mai departe...“

„România literară“ e mai superioară decât „Universul literar“.

„Universul literar“ e mai inferior decât „România literară“.

„Să revenim din nou...“

„El cântă cel mai bine.“

„Această carte îmi place cel mai mult.“

„Venezia, Sienna, Perrugia...“

„Au colaborat împreună...“

„Tasse, St-François d'Assise, Genève, Michelange...“

„Discuțiile au purtat în jurul soluțiilor ce trebuiesc găsite.“

J. L.

Jurnalul lui Stendhal

M'am simțit un moment tentat să încep printr'o observație negativă, dar imediat revin, căci farmecul acestui jurnal, operă postumă, publicată în 1899, acționează pe căi ascunse, cu totul diferite de cele cu care suntem obișnuiți.

În mod precis el se degajă din curgerea monotonă a observațiilor și detaliilor, din totala lipsă a preocupărilor de literaturizare, din stilul rece, științific, nefrumusețat, prin care luăm contact cu măruntele evenimente ale unei vieți lipsite de mari evenimente, ambițioase, dominată de ideea fierbinte a gloriei. Am acum în amintire „Jurnalul“ lui Jules Renard, operă de o poezie și frumusețe fără egal, care încântă și vrăjește continuu prin bulboanele spiritului melancolic, ce izbucnesc la fiecare pas, dar nu știu dacă egalează ceva tristețea cu care părești povestea de iubire a lui Henri Beyle cu Mélanie Guilbert. Era tânăr, prin 1805, adică în vârstă de 22 de ani când o întâlnește și cea mai mare parte a jurnalului de față, povestește despre desfășurarea acestei legături, neliniștele și suspiciunile, elanurile și bucuriile, încât alături cu numitul Beyle o iubești pe Mélanie și te bucuri cu el, când ora de mult așteptată, cântărită și visată, a fructului dulce, a sosit. Dar o imensă tristețe te cuprinde, când, în caetele următoare, ale anului 1808, — celelalte s'au pierdut, — senzualul Beyle ne vorbește de alte femei, cu o pasiune egală, cu o încâpățănată persuasiune, cu o focoasă adorație. Pentru verificarea răstimpului ce lipsește în cartea de față am apelat la o monografie mai recentă¹⁾ și trecând peste obstacolele desgustătoare pe care mi le-a oferit o înșirare seacă și lipsită de entuziasm, am ajuns la capitolul care mă interesa, spre a afla că pasiunea lui Henri pentru scumpa sa Mé-

lanie, pentru divină, pentru aceea în jurul căreia s'a rotit atâta vreme, a visat, a umplut paginile caetelor sale de jurnal, pentru aceea pe care am iubit-o cu el, a durat a-bea un an, terminându-se lamentabil, în cea mai neagră plătitudine. Este totuși pentru Stendhal o circumstanță, — atenuantă — că'n cele două articole-necrolog, scrise de el însuși, în anul 1822, prima oară, ca urmare a hotărârii ce luase de a se sinucide din decepții sentimentale, și'n anul 1837, a doua oară, „afin d'échapper aux phrases“, nu uită să menționeze, în linia inițialelor femeilor ce a iubit, egal, care încântă și vrăjește continuu prin bulboanele spiritului melancolic, ce izbucnesc la fiecare pas, dar nu știu dacă egalează ceva tristețea cu care părești povestea de iubire a lui Henri Beyle cu Mélanie Guilbert. Era tânăr, prin 1805, adică în vârstă de 22 de ani când o întâlnește și cea mai mare parte a jurnalului de față, povestește despre desfășurarea acestei legături, neliniștele și suspiciunile, elanurile și bucuriile, încât alături cu numitul Beyle o iubești pe Mélanie și te bucuri cu el, când ora de mult așteptată, cântărită și visată, a fructului dulce, a sosit. Dar o imensă tristețe te cuprinde, când, în caetele următoare, ale anului 1808, — celelalte s'au pierdut, — senzualul Beyle ne vorbește de alte femei, cu o pasiune egală, cu o încâpățănată persuasiune, cu o focoasă adorație. Pentru verificarea răstimpului ce lipsește în cartea de față am apelat la o monografie mai recentă¹⁾ și trecând peste obstacolele desgustătoare pe care mi le-a oferit o înșirare seacă și lipsită de entuziasm, am ajuns la capitolul care mă interesa, spre a afla că pasiunea lui Henri pentru scumpa sa Mé-

1) Paul Hazard, La vie de Stendhal, Gallimard, 1927.

lanie, pentru divină, pentru aceea în jurul căreia s'a rotit atâta vreme, a visat, a umplut paginile caetelor sale de jurnal, pentru aceea pe care am iubit-o cu el, a durat a-bea un an, terminându-se lamentabil, în cea mai neagră plătitudine. Este totuși pentru Stendhal o circumstanță, — atenuantă — că'n cele două articole-necrolog, scrise de el însuși, în anul 1822, prima oară, ca urmare a hotărârii ce luase de a se sinucide din decepții sentimentale, și'n anul 1837, a doua oară, „afin d'échapper aux phrases“, nu uită să menționeze, în linia inițialelor femeilor ce a iubit, egal, care încântă și vrăjește continuu prin bulboanele spiritului melancolic, ce izbucnesc la fiecare pas, dar nu știu dacă egalează ceva tristețea cu care părești povestea de iubire a lui Henri Beyle cu Mélanie Guilbert. Era tânăr, prin 1805, adică în vârstă de 22 de ani când o întâlnește și cea mai mare parte a jurnalului de față, povestește despre desfășurarea acestei legături, neliniștele și suspiciunile, elanurile și bucuriile, încât alături cu numitul Beyle o iubești pe Mélanie și te bucuri cu el, când ora de mult așteptată, cântărită și visată, a fructului dulce, a sosit. Dar o imensă tristețe te cuprinde, când, în caetele următoare, ale anului 1808, — celelalte s'au pierdut, — senzualul Beyle ne vorbește de alte femei, cu o pasiune egală, cu o încâpățănată persuasiune, cu o focoasă adorație. Pentru verificarea răstimpului ce lipsește în cartea de față am apelat la o monografie mai recentă¹⁾ și trecând peste obstacolele desgustătoare pe care mi le-a oferit o înșirare seacă și lipsită de entuziasm, am ajuns la capitolul care mă interesa, spre a afla că pasiunea lui Henri pentru scumpa sa Mé-

lanie, pentru divină, pentru aceea în jurul căreia s'a rotit atâta vreme, a visat, a umplut paginile caetelor sale de jurnal, pentru aceea pe care am iubit-o cu el, a durat a-bea un an, terminându-se lamentabil, în cea mai neagră plătitudine. Este totuși pentru Stendhal o circumstanță, — atenuantă — că'n cele două articole-necrolog, scrise de el însuși, în anul 1822, prima oară, ca urmare a hotărârii ce luase de a se sinucide din decepții sentimentale, și'n anul 1837, a doua oară, „afin d'échapper aux phrases“, nu uită să menționeze, în linia inițialelor femeilor ce a iubit, egal, care încântă și vrăjește continuu prin bulboanele spiritului melancolic, ce izbucnesc la fiecare pas, dar nu știu dacă egalează ceva tristețea cu care părești povestea de iubire a lui Henri Beyle cu Mélanie Guilbert. Era tânăr, prin 1805, adică în vârstă de 22 de ani când o întâlnește și cea mai mare parte a jurnalului de față, povestește despre desfășurarea acestei legături, neliniștele și suspiciunile, elanurile și bucuriile, încât alături cu numitul Beyle o iubești pe Mélanie și te bucuri cu el, când ora de mult așteptată, cântărită și visată, a fructului dulce, a sosit. Dar o imensă tristețe te cuprinde, când, în caetele următoare, ale anului 1808, — celelalte s'au pierdut, — senzualul Beyle ne vorbește de alte femei, cu o pasiune egală, cu o încâpățănată persuasiune, cu o focoasă adorație. Pentru verificarea răstimpului ce lipsește în cartea de față am apelat la o monografie mai recentă¹⁾ și trecând peste obstacolele desgustătoare pe care mi le-a oferit o înșirare seacă și lipsită de entuziasm, am ajuns la capitolul care mă interesa, spre a afla că pasiunea lui Henri pentru scumpa sa Mé-

lanie, pentru divină, pentru aceea în jurul căreia s'a rotit atâta vreme, a visat, a umplut paginile caetelor sale de jurnal, pentru aceea pe care am iubit-o cu el, a durat a-bea un an, terminându-se lamentabil, în cea mai neagră plătitudine. Este totuși pentru Stendhal o circumstanță, — atenuantă — că'n cele două articole-necrolog, scrise de el însuși, în anul 1822, prima oară, ca urmare a hotărârii ce luase de a se sinucide din decepții sentimentale, și'n anul 1837, a doua oară, „afin d'échapper aux phrases“, nu uită să menționeze, în linia inițialelor femeilor ce a iubit, egal, care încântă și vrăjește continuu prin bulboanele spiritului melancolic, ce izbucnesc la fiecare pas, dar nu știu dacă egalează ceva tristețea cu care părești povestea de iubire a lui Henri Beyle cu Mélanie Guilbert. Era tânăr, prin 1805, adică în vârstă de 22 de ani când o întâlnește și cea mai mare parte a jurnalului de față, povestește despre desfășurarea acestei legături, neliniștele și suspiciunile, elanurile și bucuriile, încât alături cu numitul Beyle o iubești pe Mélanie și te bucuri cu el, când ora de mult așteptată, cântărită și visată, a fructului dulce, a sosit. Dar o imensă tristețe te cuprinde, când, în caetele următoare, ale anului 1808, — celelalte s'au pierdut, — senzualul Beyle ne vorbește de alte femei, cu o pasiune egală, cu o încâpățănată persuasiune, cu o focoasă adorație. Pentru verificarea răstimpului ce lipsește în cartea de față am apelat la o monografie mai recentă¹⁾ și trecând peste obstacolele desgustătoare pe care mi le-a oferit o înșirare seacă și lipsită de entuziasm, am ajuns la capitolul care mă interesa, spre a afla că pasiunea lui Henri pentru scumpa sa Mé-

lanie, pentru divină, pentru aceea în jurul căreia s'a rotit atâta vreme, a visat, a umplut paginile caetelor sale de jurnal, pentru aceea pe care am iubit-o cu el, a durat a-bea un an, terminându-se lamentabil, în cea mai neagră plătitudine. Este totuși pentru Stendhal o circumstanță, — atenuantă — că'n cele două articole-necrolog, scrise de el însuși, în anul 1822, prima oară, ca urmare a hotărârii ce luase de a se sinucide din decepții sentimentale, și'n anul 1837, a doua oară, „afin d'échapper aux phrases“, nu uită să menționeze, în linia inițialelor femeilor ce a iubit, egal, care încântă și vrăjește continuu prin bulboanele spiritului melancolic, ce izbucnesc la fiecare pas, dar nu știu dacă egalează ceva tristețea cu care părești povestea de iubire a lui Henri Beyle cu Mélanie Guilbert. Era tânăr, prin 1805, adică în vârstă de 22 de ani când o întâlnește și cea mai mare parte a jurnalului de față, povestește despre desfășurarea acestei legături, neliniștele și suspiciunile, elanurile și bucuriile, încât alături cu numitul Beyle o iubești pe Mélanie și te bucuri cu el, când ora de mult așteptată, cântărită și visată, a fructului dulce, a sosit. Dar o imensă tristețe te cuprinde, când, în caetele următoare, ale anului 1808, — celelalte s'au pierdut, — senzualul Beyle ne vorbește de alte femei, cu o pasiune egală, cu o încâpățănată persuasiune, cu o focoasă adorație. Pentru verificarea răstimpului ce lipsește în cartea de față am apelat la o monografie mai recentă¹⁾ și trecând peste obstacolele desgustătoare pe care mi le-a oferit o înșirare seacă și lipsită de entuziasm, am ajuns la capitolul care mă interesa, spre a afla că pasiunea lui Henri pentru scumpa sa Mé-

lanie, pentru divină, pentru aceea în jurul căreia s'a rotit atâta vreme, a visat, a umplut paginile caetelor sale de jurnal, pentru aceea pe care am iubit-o cu el, a durat a-bea un an, terminându-se lamentabil, în cea mai neagră plătitudine. Este totuși pentru Stendhal o circumstanță, — atenuantă — că'n cele două articole-necrolog, scrise de el însuși, în anul 1822, prima oară, ca urmare a hotărârii ce luase de a se sinucide din decepții sentimentale, și'n anul 1837, a doua oară, „afin d'échapper aux phrases“, nu uită să menționeze, în linia inițialelor femeilor ce a iubit, egal, care încântă și vrăjește continuu prin bulboanele spiritului melancolic, ce izbucnesc la fiecare pas, dar nu știu dacă egalează ceva tristețea cu care părești povestea de iubire a lui Henri Beyle cu Mélanie Guilbert. Era tânăr, prin 1805, adică în vârstă de 22 de ani când o întâlnește și cea mai mare parte a jurnalului de față, povestește despre desfășurarea acestei legături, neliniștele și suspiciunile, elanurile și bucuriile, încât alături cu numitul Beyle o iubești pe Mélanie și te bucuri cu el, când ora de mult așteptată, cântărită și visată, a fructului dulce, a sosit. Dar o imensă tristețe te cuprinde, când, în caetele următoare, ale anului 1808, — celelalte s'au pierdut, — senzualul Beyle ne vorbește de alte femei, cu o pasiune egală, cu o încâpățănată persuasiune, cu o focoasă adorație. Pentru verificarea răstimpului ce lipsește în cartea de față am apelat la o monografie mai recentă¹⁾ și trecând peste obstacolele desgustătoare pe care mi le-a oferit o înșirare seacă și lipsită de entuziasm, am ajuns la capitolul care mă interesa, spre a afla că pasiunea lui Henri pentru scumpa sa Mé-

Mihail Chirnoaga

Cântec marin

„Î-au putrezit vântrelele n frânghii
Bătrâne șerb

Al celei mai vâjmașe împărății —
Iar ultimul tău dor, bob șerp
Uitat pe fund străin de ceam,
S'a mistuit sub mucegaui
Ca floarea unui oarecare Mai...

Își sparge marea geam cu geam
Sub galionul barabaftei tale
Nelișiștile-i fără leac —
Și-abia te doare cea din urmă cale
Bătrâne corăbier
Îmbătrânit de-atâtea zări și cer...

Iubita celor trei pătrimi de veac,
Icoana vechii călăuze
Pe mări senine sau ursuze,
A dispărut ca un atol
Iar tu ca un explorator la pol...
Din desnădejdea unor ochi
Doar lacrima care te-a ars pe buze
Mai stăruie în sufletul tău gol...

Const. Ruso

Din legenda:

Sfântului Francisc^{*)}

Venind odată sfântul Francisc dela Perugia la sfânta Maria a Ingerilor cu fratele Leon, pe vreme de iarnă și frigul peste măsură tare supărăndu-l, chemă pre fratele Leon, care pășea mai înainte și-i grăi astfel: Frate Leon, cu toate că frații minorii de pretutindeni dau pildă mare de sfințenie și de dreaptă credință, totuși scrie și înseamnă cu silință că nu într'asta este desăvârșita bucurie. Și mergând sfântul Francisc mai departe, îl chemă a doua oară: — O frate Leon, chiar dacă fratele minorit ar da vedere orbilor, ar îndrepta pe chirchiți, ar izgoni pe diavol, ar face pe surzi să audă, pe schilozi să meargă, pe muți să vorbească și, lucru și mai minunat, ar învia morții de patru zile; scrie că într'aceasta nu e desăvârșita bucurie. Și mai mergând puțin sfântul Francisc, strigă tare:

*) Din Fiorotti di San Francesco: Cum mergând pe drum sfântul Francisc și fratele Leon, îi spuse acele lucruri care sunt desăvârșita bucurie.

O frate Leon, dacă fratele minorit ar ști toate limbile, toate înțelepciunile și toate scripturile, așa încât să poată face profeții și să destăinue nu numai lucrurile viitoare, ci și tainele sufletelor și ale cugetelor, scrie că nu într'asta e desăvârșita bucurie. Pășind și mai departe sfântul Francisc chemă tare: O frate Leon, oiață a lui Dumnezeu, de-ar vorbi fratele minorit cu limbă îngerească și ar ști mersul stelelor și puterea bu-ruienilor; și i s'ar destăinui toate comorile pământului și ar cunoaște darurile păsărilor, ale peștilor și ale tuturor vietoarelor și ale oamenilor și ale pomilor și ale pietrelor și ale rădăcinilor, și ale apelor; scrie că nu e într'asta desăvârșita bucurie. Și mai mergând o bucată de drum sfântul Francisc chemă tare: O frate Leon, chiar dacă fratele minorit ar ști să propovăduiască așa de bine, încât să aducă la legea lui Christos

pe toți necredincioșii; scrie că nu e într'asta desăvârșita bucurie. Și dănuind acest chip de a vorbi mai bine de două poștii, fratele Leon cu mare uimire îl întrebă zicând: Părinte, eu te rog întru numele Domnului să-mi spui unde e desăvârșita bucurie? Iară sfântul Francisc îi răspunse astfel: Când noi ajungem la sfânta Maria a Ingerilor și uzi de ploaie și înghețați de frig și întinați de noroi și sfârșiți de foame bate-vom la poarta mănăstirii și portarul va veni mănios și va zice: Cine sunteți voi? iar noi zice-vom: Noi suntem doi din monahii voștri; iar acela va zice: Nu spuneți adevărul; ci sunteți doi hoțomani ce mergeți înșelând lumea și furând pomenile săracilor; lipsiți din fața mea; și nu ne va deschide și ne va lăsa afară în zăpadă și ploaie înghețați și înfomețați până'n noapte; atunci, de vom îndura noi cu răbdare, fără supărare și fără murmur o-cările și cruzimea și izgoni-văduiască așa de bine, încât să aducă la legea lui Christos

noaște dar că Dumnezeu îl face să vorbească împotriva noastră: o frate Leon, scrie că aici este desăvârșita bucurie. Și dacă noi vom stăru-i bătdând și el va ieși afară mănios și ca pe niște ticăloși nedoriți ne va goni cu ocări și palme zicând: Plecați de aci, calicilor nemernici, mergeți la spital, că aici nu vă veți ospăta voi nici nu veți dormi; dacă noi vom primi asta cu răbdare, cu voie bună și cu dragoste: o frate Leon, scrie că aici este desăvârșita bucurie. Și dacă noi totuși siliți de foame și de frig și de noapte vom bate iar și vom striga și ne vom ruga plângând întru numele Domnului să ne deschidă și să ne dea drumul înăuntru; și acela și mai îndârjit va zice: Aștia sunt nemernici de pe drumuri; am eu acuși ac de cojocul lor; și va ieși afară cu un băț noduros și ne va trânti la pământ și ne va tăvăli prin zăpadă și ne va cădea nod de nod cu acel băț; dacă noi toate acestea le vom întâmpina cu răbdare și cu

zămbire, cugetând la caznele lui Iisus binecuvântatul, pe care se cuvine să le suferim pentru iubirea sa: o frate Leon, scrie că aici și într'aceasta este desăvârșita bucurie: și deci ascultă încheierea. frate Leon. Pe deasupra tuturor harurilor și darurilor Duhului Sfânt, pe care Cristos le hărăzește prietenilor săi, stă puterea de a se birui pe sine și de a suferi bucuros pentru dragostea lui Cristos chinuri, ocări, rușine și neîndestulare; pentrucă de toate celelalte daruri ale Domnului noi nu ne putem lăuda fiindcă nu sunt ale noastre ci ale Domnului; deci zice Apostolul: Ce ai tu, care să nu fie al Domnului? și dacă îl ai dela el, printruce te fălești, cașicând ar fi dela tine? Iară cu crucea patimilor și durerilor ne putem fâli, pentrucă aceasta e a noastră și de aceea zice apostolul. Eu nu-mi fac slavă, fără de numai întru crucea Domnului nostru Iisus Christos. A căruia veșnică fie cinstea și slava în saecula saeculorum. Amen.

Izvoarele islamice ale Divinei Comedii

Intr'un studiu—in curs de publicare—asupra lui Dante, al academicienului Louis Gillet există un capitol intitulat: *Dante et l'Islam*. Curios capitol și care, contestând, până la anulare, autenticitatea viziunii dantești răpește artistului fama de genial vizionar. Căci dacă la teologia, filozofia mistică, exegeza, cazistica scolastică, ce abundă în renumitul poem—și-au dat însemnata lor parte de contribuție Vechiul și Noul Testament, Sfții Francisc din Assisi, Toma din Aquino și Augustin, Aristot și Averroes, rămănea în afară de orice înrudire, pe deasupra oricărei comparații, darul imaginației sale de a construi lumi cu totul neobișnuite, de a cultiva fantasticul și supranaturalul c'o măiestrie unică.

Însă, tocmai unicitatea acestui dar e pusă în discuție în acest capitol, care vine să popularizeze teza savantului spaniol *Don Asin Palacios*. Acesta susține că toată viziunea lui Dante, pleacă de la un rând din Coran care face aluzie la o misterioasă călătorie a lui Mahomet.

Louis Gillet găsește cartea spaniolului de o importanță covârșitoare în materie de cercetări dantești și o rezumă în studiul său.

Se pare că acea călătorie a lui Mahomet, amintită în Coran—dela care a pornit descoperirile savantului spaniol—este un extaz mistic, din acelea frecvente la Profet. În cursul acestei transe și în intervalul unei singure nopți, se duce dela Meca la Ierusalim, face înconjurul lumii și dimineața e înapoi la Meca. Această stranie călătorie a dat naștere la un grup de legende, toate având drept sâmbure, tradiții analoge Evangheliei și actelor Apostolilor.

Ierusalimul fiind un loc sfânt pentru cele trei mari religii ale lumii, numele lui exercită o misterioasă atracție asupra spiritelor religioase, motiv pentru care și Dante și-a început neobișnuita sa călătorie în preajma Ierusalimului. Aceasta reese din locul fixat Purgatoriului: la antipodul Ierusalimului (cânt II). Însă, cum Purgatoriul reproduse în relief, având a ceeași axă, forma pe care Infernul o are în adâncime, urmează că reședința Satanei își deschide prăpastia sa imediat sub Ierusalim. E o excavație în formă de amfiteatru, împărțit în nouă cercuri, care merg micșorându-se din ce în ce, astfel că ultimul e un fel de puț, în fundul căruia tronează Satana. Cu mici modificări, e arhitectura unui amfiteatru roman, din acelea semănate în tot cuprinsul Imperiului și care au impresionat deosebit neamurile ridicate pe ruinele lui: cele germanice, inspirându-se din arhitectura aceasta ordonată și majestuoasă au imaginat ținutul Walhalla; Arabii au văzut în ele imaginea Infernului.

Infernul lui Dante—susține Don Asin Palacios—l-a copiat după acela al lui *Abenarabi*, marele poet și mistic al Murciei. O descriere asemănătoare face și *Abulala* în cartea *Risala*. De ce atunci nu se găsește acest scenariu și la Virgiliu? „Pentru că un Roman vedea arene în fiecare zi; și trebuia să fie de alt neam ca să înmărmurești în fața unui circ”.

Alte două idei esențiale, inexistente în vechile Inferne-păgâne și creștine—ci numai în cele musulmane, și care—și fac loc și în D. C. întăresc concluziile. Este vorba de acea regiune intermediară—numită de Arabi: *El Adra*—unde sufletul se purifică, în vederea intrării în Raiu. Sau, în economia poemului lui Dante, însemnătatea *Purgatoriului* este egală cu a Infernului și a Paradisului. Al doilea indiciu este faptul că întreaga descindere în Infern se efectuează luând-o mereu spre stânga. „Nu există dreapta

în Infern” spun musulmanii. Pătrunzi în adâncurile Iadului mergând mereu spre stânga sinistră.

În fine față de banalitatea chinurilor din Infernele primitive, torturile Infernului lui Dante făceau dovada unei fecunde imaginații. Dar și din acest punct de vedere a fost depășit de înflăcărata imaginație arabă—susține Don Asin Palacios. Există în fabulele arabe tot cortegiul caznelor dantești: furtuna și vârtejul care-i ridică pe sus pe desfrânați (cânt V) este vântul negru, vântul întunericului cu care Allah îi flagelează pe păcătoși; lacurile de noroi în care stau scufundați orgolioși (cânt VIII); ploaia de ghiță ce se revărsă peste lacomi (cânt VI); fluviile de sânge în care înnoată violenții (cânt XII); cloaca impură ca o hazna în care se scaldă curtezana Thaïs (cânt XXXIII); și peste tot legea necreștină a Talionului, prin care fiecare ispășește prin ce a păcătuit.

Cât privește detaliile pedepselor și chinurilor, ele sunt tot de origină coranică. Astfel, ca și Mahomet, Dante gă-

șeste un șes plin de coșciuge, despărțite între ele prin perdele de flăcări, în care florentinul îi pârjolește pe eretici (cânt IX). Cămătarul musulmani ca și tiranii dantești se scaldă în râuri de sânge (cânt VII). Ca și calomniatorii din Inf. musulman, falșificatorii de bani din Inf. lui Dante, își scarpină frenetic plgile leproase (cânt XXIX). Pedepșa aplicată de Mahomet evreilor care au disprețuit adevărul legii, Dante o aplică ghicitorilor, răsu-cindu-le gâtul la spate, ca lacrămile să se scurgă pe spinare în jos (cânt XX).

Femeia bălbăită, întâlnită de Dante pe costia Purgatoriului (cânt XIX) a cărei hidoasă mască, la apropierea lui devine cea a unei zâne, este aceeași femeie întâlnită și de Profet. Ca lui Mahomet Arhanghelul Gavril, lui Dante îi explică Virgiliu că este o alegorie a mincinoaselor farmece lumești.

În *Risala* lui *Abulala* ca și în *Raiul terestru* (cânt XXVIII) călătorul întâlnește o frumoasă fată, trimisă înaintea lui de către Dumnezeu, care îi îndreaptă pașii în spre locul

unde-și va revedea iubita (cânt XXX).

Paradisul lui Dante, cu atmosfera lui de spiritualitate, muzică, lumină, este aidoma cu Paradisul musulman. Până și episoadele și viziunile sunt mult prea adesea identice. Scara care se'nalță până la Dumnezeu, o urcă amândoi tot atât de ușor. În pragul celei de-a opta sferă cerești, Dante e întâmpinat de Sf. Petru, care-l supune unui examen asupra virtuților teologice (cânt XXIV-V). La același interogatoriu sunt supuși cei desemnați să intre în unele Paradise musulmane. Ca și Mahomet, Dante întâlnește pe Adam și-l întreabă — în chip simbolic — ce s'a făcut graiul pe care-l vorbea el în Raiu. Iar acesta îi răspunde: „Limba pe care-o vorbeam era cu totul stinsă înainte ca neamul Nemrod să se fi apucat de neisprăvita întreprindere (cânt XXVI). În cerul lui Jupiter, Mahomet vede un înger preschimbat în cocos, intonând imnuri; în același cer Dante vede plănând un vultur imens, construit din multime de suflete strălucitoare care și ele, întonează cântece religioase (cânt

XX). Și Profetul și Dante, pe măsură ce se apropie de sfârșitul divin al călătoriei mărțurisească neputința lor de-a descrie ceea ce simt și văd.

Divina Comedie mărturisește uzul abundent făcut de viziunile noului și vechiului Testament, Profetilor, Apostolilor și în general, ale tuturor acelor a căror imaginație elabora în direcția înclinărilor sale. Dar ce mai au ele comun — odată încorporate, asimilate structurii artistului — cu schema care le-a servit drept model? Chiar acele viziuni apocaliptice, atât de mult întrebuițate, apar ca moarte modele comparate cu imaginile pline de viață în care le-a transformat poetul. Linii geometrice, profiluri nude, pe care artistul le-a ascuns în mantia întrăripată a inspirației, le-a drapat în faldurile catifelatei sale poezii.

Oare afabulația din *Le Rouge et le Noir*, *Invierea*, *Posedații*, n'a fost inspirată de comune fapte penale? Cine le mai descoperă în țesătura originală în care au fost împletite?

Spiritual, Romain Rolland răspundea unui tânăr care i se plângea de pauperitatea subiectelor literare: „N-ai subiecte? Uite, peste drum s'a spart un geam”. Ceeace nu însemna că faptul brut în sine, ar fi fost de domeniul artei, ci că stă în posibilitatea artistului de-a investi cel mai plat accident, cea mai banală faptă, având pentru aceasta dreptul să le ia de unde-i place, cu acea semnificație care smulgându-le anonimatului, contingentului, le situează în universal, în absolut.

Toate acele comparații și analogii descoperite de Don

Redacția jurnalului nostru a sporit cu experiența publicistică a d-lui M. Sevastos și a d-nei Isabela Sadoveanu, continuând ce era valabil la ADEVĂRUL LITERAR cu înălțarea a tot ce stănjenea acolo libera manifestare a spiritului critic.

În mod obișnuit, Charles Baudelaire este considerat ca făcând parte din poezii parnassieni, cu care prezintă, ce-i drept, cele mai multe afinități, cu atât mai mult cu cât însuși poetul se consideră deseori ca parnassian. El a intrat în grupul lui Théophile Gautier prin propria sa voință și a publicat șasesprezece din poeziile sale în fascicula a cincea a primului Parnasse. Mai mult chiar „Les fleurs du mal” sunt închinare șefului mișcării, căruia i se adresează astfel: „Au poète impeccable, au parfait magicien ès lettres françaises, à mon très cher et très vénéré maître et ami Théophile Gautier, avec les sentiments de la plus profonde humilité, je dédie ces fleurs malades. C. B.”

În fond Baudelaire nu-l pretinse pe maestrul romanticismului clasic dintru început ci abia după ce îl cunoscuse personal, după cum nici Gautier nu aprobă întreaga operă a tânărului poet, singura

Baudelaire parnassian

adeziune totală pe care i-o dă fiind în prefața volumului de poezii, „Les fleurs du mal”, prefață scrisă după moartea autorului și datată în 20 Februarie 1868. Intre ei doi, am putea stabili mai curând o alianță decât vreo influență. Mai apropiat ar putea apare Baudelaire de Théodore de Banville, de care totuși se deosebește prin nota de păgânism, opusă creștinismului autorului odelor funambulești. Față de Leconte de Lisle, celălalt maestru parnassian, estetica baudelairiană prezintă, pe lângă anumite asemănări, suficiente deosebiri.

Dintre romantici, singurul despre a cărui influență s'ar putea vorbi la Baudelaire, este Musset, pe care totuși uneori îl critică cu asprime. Ei se separă prin formă, idei și fel de viață și totuși poetul florilor bolnave, atât de complex, se inspiră din Musset.

Amestecul de religie și satanism din opera lui Baudelaire, ca și tot ceea ce este nesănătos în creațiile sale, sunt deasemeni influențe romantice. Spre deosebire de ceilalți parnassieni, Baudelaire are o adevărată viață de lume confundându-se în prezent, iubind și urând.

Ca și maestrului său Edgar Poe, îi place miracolul, extraordinarul; ca și Byron, cere independența totală față de familie. Cu toate acestea, vom găsi la Baudelaire și puncte opuse. El ironizează pe Musset pentru spiritul melancolic și întreaga școală romantică pentru tonul ei elegiac. Baudelaire își apără și vrea să păstreze pentru sine intimitățile sale împotriva lumii. Chiar dacă uneori în „Les fleurs du mal”, va pune ceva din viața sa intimă, el o va generaliza după procedeu clasic al lui Racine, necheltuindu-și experiența sa

în asta și după Boileau, o va înfățișa ca pe un fapt universal, clar.

După cum aprobă și dez aprobă din anumite puncte de vedere pe romantici, Baudelaire se contrazice și în ce privește concepția parnassiană a artei pentru artă. În 1855, o bațjocorește considerându-o ca pe o utopie, pentru că șapte ani mai târziu, să o ridice în slăvi. Lipsa de statornicie se va prezenta la Baudelaire și față de caracterizarea propriei sale opere. Într-o scrisoare către un prieten, el scrie că „Les fleurs du mal” cuprind toată viața, toată dragostea și ura sa, pentru că într-o altă scrisoare, să o numească o carte de „artă pentru artă”.

El ține de Parnasse prin afirmarea independenței artei prin condamnarea utilitarismului, a poeziei ușoare prin faptul că glorifică la poet numai tehnica.

Străbătând veacurile Bau-

delaire este clasic cu Racine dar și cu Boileau, romantic cu Musset, înrudit cu parnassianismul lui Gautier.

Dar poate tocmai prin faptul că opera sa poetică, cuprinzând numai patru mii de versuri, dă senzația infinitului mai mult decât milioanele de versuri ale lui Victor Hugo, Baudelaire aparține nu numai curentelor literare care îl preced sau îi sunt contemporane ci chiar și acelora care îl vor urma.

În „tableaux parisiens” sunt motive care evocă realismul lui François Coppée. Totuși, el depășește realismul, înfățișând infinitatea omului în spațiu și timp.

Baudelaire este primul simbolist conștient, care dă dogme mișcării în sonetul intitulat: „Correspondances”.

Dar poet simbolist este Baudelaire și prin versificație. Versul său, spre deosebire de cel cu rezonanțe metalice al lui Leconte de Lisle, caută să sugereze.

Mircea Lazăr

Ion Horia Munteanu, născut la 17 Oct. 1914, în orașul R-Vâlcea. Student al Facultății de Drept, din București. A publicat poezii și articole în „Revista Scriitorilor Români”, „Raza literară”, „Cruciada Românilor”, „Viața Basarabiei”, „Suflet și Viață”, etc., etc.

Impreună cu alții întemeietor al „Colecției Adonis”, din București, în anul 1935. Lucrări: „Versuri” (1937) Pământ și Suflet oltenesc; „Tărâm sacru” (1938) Colecția Adonis Critice I (1939) Colecția Adonis.

Cu alții în Colecția Adonis: Primăvara; Vara; Destinul; Toamna; Dumnezeu; Iarna; Florile (1939).

În curs de apariție: „Sărbători păgâne (poeme); Critice (II); în manuscris „Intoarțerea”, roman, Șușcu, nuvele, Frământări, poeme.

Cristian Sârbu, născut la 1 Mai 1900 în comuna Buiești, Jud. Ialomița. 5 clase primare. Lucrător cismar. A debutat în 1925, în ziarul „Aurora”. A colaborat la „Adevărul literar”; Universul literar; Floarea de foc; etc., etc.

Cu alții în Colecția Adonis:

Gheorghe Manea Manolache, născut în anul 1912, în Oltenia. Funcționar la Casa oștirii. A publicat versuri în reviste de tineri din București. A colaborat apoi la „Cruciada Românilor”, etc., etc.

Impreună cu alții a întemeiat „Colecția Adonis”, din București, în anul 1935. Cu alții în Colecția Adonis: Primăvara; Vara; Destinul; Dumnezeu (1938) Iarna; Florile (1939).

Grigore Ancu, s'a născut în anul 1907, în București; a murit în anul 1936, în București, a fost îngropat la cimitirul „Reînvierea”, în ziua de 16 August. Debutază în luna Sept. 1929, în revista „Duminică Ortodoxă” cu „Chemarea”, poem în proză.

A fost directorul revistei „Notițe”, apărută în anul 1929. A întemeiat cu alții în anul 1935, în București, „Colecția Adonis”.

A publicat în ziarele „Epoca” și „Neamul Românesc”, comentarii și adnotări asupra operii lui Virgiliu, nenumărate eseuri, critică și notițe, apoi nuvele: „Orbi”, „Ofitocul”, „Cheia și Cheța”, „Lăbuș”, etc. Articole și studii rămase în ms. În curs de apariție „Poeme postume”, în „Co-

lecția Adonis”, sub îngrijirea lui Virgil Teboniu. În colaborare cu Virgil Teboniu, următoarele lucrări: „Legea poeziei pure” (1930) „Amorul în noaptea”, „Ars Poetica”, „Anathema: Poem simbolic”; „Exodul” (1931).

Constantin Ruso, născut la 15 Februarie 1909, în Roman.

În 1923 a publicat versuri umoristice, sub pseudonimul „Ber-Căciula” în „Tiribomba”, „Vistavoiul” și „Dracu”, reviste pornografice foarte mult cecitate pe atunci de... liceeni.

Abonați-vă la JURNALUL LITERAR. Abonamentele ne dau putința să cunoaștem direct pe cititorii noștri și să îmbunătățim publicația ținând seamă de dorințele lor. Abonamentul costă 120 lei pe an pentru 52 de numere. Abonatul cheltuiește pentru revistă numai 2.40 lei săptămânal.

Cumpărând numărul dela chioșcari și librării ne păgubiți căci foarte adesea banii nu sunt trimiși.

Nu ne adevărat prieten decât abonatul.

A publicat în „Dimineața Copiilor” o poezie sub pseudonimul „Titi Rez” (1924), mai multe poezii și basme în versuri, în „Lumea Copiilor”, ilustrate de pictorul Ary Murnu (1926).

Incepând din 1929, a publicat intens versuri și proză în ziarele și revistele constantinene: „Dobrogea Jună”, „Marea Noastră” a lui Crușiu Delasăște și în „Tribuna Dobrogei”, iar în 1933-34 în „Adevărul literar” poezii, la...

Repertoriul nostru

A publicat în „Dimineața Copiilor” o poezie sub pseudonimul „Titi Rez” (1924), mai multe poezii și basme în versuri, în „Lumea Copiilor”, ilustrate de pictorul Ary Murnu (1926).

Incepând din 1929, a publicat intens versuri și proză în ziarele și revistele constantinene: „Dobrogea Jună”, „Marea Noastră” a lui Crușiu Delasăște și în „Tribuna Dobrogei”, iar în 1933-34 în „Adevărul literar” poezii, la...

A colaborat la „Revista Dobrogeană” și la revista „Ligii Navale Române”.

Profesiunea: maestru în Marina Regală.

Mihail Gresian, născut la 23 Aprilie 1909 la Piatra-Neamț. A făcut liceul la R-Sărat și Fălcieni, unde și-a trecut bacalaureatul. Studiile universitare la București și Poitiers (Franța).

A publicat încă de pe băncile școlii poezii și traduceri din lirica germană (Heine, Platen, Eichendorff, Greif, Goethe, etc.) în revista „Propilee Literare”. În revista „Adevărul literar și artistic” a publicat proză din Max Brod, André Maurois și poezii de Lessing.

Versuri originale în revistele „Cuvântul Liber” și „Adam”.

Post corespondentul al gazetei vieneze „Wiener Wirt-

schafts-Woche” și al buletinelui de presă „Central European Service”, fost redactor la cotidianul economic „Observatorul”. Actualmente gazetar în București și redactor pentru România la „Anglo-Continental Bulletin, London”.

Bogdan Căuș, născut la 25 Iunie 1920 în Constanța. Publicist și compozitor de muzică ușoară, editat sub numele de B. Arg. A publicat versuri și proză dela etatea de 12 ani în mai toate revistele de tineri din București și provincie.

În 1932 redactează o revistă — singur — „Cercetașul dela Mare” — care trăiește numai câteva numere. Mai târziu corespondent al revistei literare la Constanța — devenind și colaborator permanent la: Rampa (cotidian), Baioneta, Ararat, Năzuința, Cronica Literară (secretar de redacție), Catedra, Junimea Dobrogeană, Răsăritul, Cronica Dobrogeană (redactor), Presa (cronica), Literatura, etc., etc.

În București se ocupă cu gazetăria, corector la „Lumea Românească”, situația materială îl obligă să revină în orașul natal, unde e mic funcționar comercial.

N'are tipărite decât lucrări muzicale. Lucrări literare numai în manuscris.

Membru al „Asociației Presei Periodice din România”.

Sanda Popescu

Asin Palacios, nu reconstruie, nici în cele mai sumare linii, genialul poem: sunt toate piesele anatomice ale unui schelet, dar nu e omul. Căci Divina Comedie nu e nici mitologie păgână, nici istorie sfântă, nici istorie politică. E reflectarea unei vieți cu toate vicisitudinile ei. „E spovedania unui mare suflet, o dublă călătorie în trecutul și viitorul său, sub forma unui vis și sub categoria supremului adevăr”. E realizarea înfrigurată a unui suflet chinuit de nevoia permanenței (atunci când în lume adesea mă'nvâțai cum se eternizează omul, cânt XV; renumele, fără de care omul lasă pe pământ aceeași urmă ca fumul în aer, ca spuma în apă, cânt XXIV; mi-e teamă să nu fiu lipsit de viață prințre acei care vor numi vechi aceste timpuri, cânt XVIII). Pasionat de glorie, pe care o confundă cu setea de Absolut, și care știe că „și gloria și permanența, spiritele o datorează muzelor” (cânt XVIII Paradis) că o asigură numai creația artistică.

Și cum structura sa sufletească de subiectiv, de emotiv, de pasionat, îi impunea să-și întorcă mereu privirile spre destinul său, în această culme a artei sale, Dante își proiectează toată viața „într'un extraordinar amestec de poezie și de adevăr” oferind lumii în dar „romanul unei existențe, pasiunale, violente, iubirile, urile sale; prezența totală a unui om”.

Căci *Infernul* nu e Școlul biblic, Tartarul antic, infernul musulman sau Iadul creștin; acel ținut abstract în care mulțimea păcătoșilor anonimi, ispășește nerespectarea celor 10 porunci. Puterea de însuflețire a artistului l-a umplut de viață, l-a prefăcut într'un pământesc loc al suferinții fiind de oameni vii, de toți acei adversari spirituali și ideologici ai poetului. E ținutul Toscanei, e republica Florenței, cu tot ceea ce în complexul vieții religioase, spirituale, politice, nemulțumea pe artist. „Bucură-te Florența, de-a fi așa de mare, căci pe pământ și ape bat aripele tale și în Infern numele tău e răspândit!” exclamă în cântul XXVI.

Tot astfel în *Purgatoriu* nu se spală de cele 7 păcate biblice orice muritor, ci numai acele ființe a căror amintire e scumpă poetului: fantomele tineretii, tovarășii adolescenței, emulii, camarazii, toate acele spirite creștine cu care artistul se simte în comuniune sufletească. Dar mai cu seamă o adevărată floră de poezii și de artiști, pe care Dante — din îndemnul unei solidarități ușor de înțeles — îi situează cât mai aproape de Dumnezeu.

De asemenea *Paradisul* nu e Raiul Noului Testament în care pătrund acei dăruțiți cu cele trei virtuți teologice: Credința, Speranța și Mila. „E fericitul ținut imprimat în spiritul său” (cânt I) a cărui umbră încearcă s'o proiecteze în afară cu ajutorul muzelor. E, poate, așa cum spunea vicarul Dominicaniilor, Le R. P. Mandonnet, sințteza sublimării artistice a unei ratate vocații sacerdotale. Dar e mai presus de toate exprimarea genială a temerilor și nădejdelor, a întrebărilor și răspunsurilor care băntuiau sufletul său mistic. De aceea în Paradis nu dăm peste muritori, ci numai peste personajele Istoriei Sfinte cu care poetul e în neîntrerupt colochiu. Deoarece în acea epocă de integrală teologie, care a fost Evul Mediu, cine mai bine ca religia putea să domolească neliniștea metafizică a poetului, să-l ajute să-și regăsească originea sa divină?

Sinclair Lewis, Babbitt I-II, roman

Până acum vreo câțiva ani, când premiul Nobel i-a adus consacrară definitivă, Sinclair Lewis era prea puțin cunoscut în România. Astăzi însă, cărțile lui se citesc mult și avem și traducerea în românește (nu prea laudabilă) a celor mai reprezentative opere ale sale, romanele „Babbitt” și „Dodsworth”. Am auzit pe unii dintre cei ce au citit aceste cărți (și nu oameni fără cultură) mirându-se de succesul lor și chiar contestându-le valoarea. „Romanele acestea”, spun ei, nu aduc nimic nou, nu prezintă și nici nu rezolvă vreo nouă și interesantă problemă psihologică sau socială și pe deasupra mai sunt și greoaie, copios descriptive și monotone în acțiune.

Într-o oarecare măsură, observațiile de mai sus nu sunt lipsite de adevăr. Romanele lui Sinclair Lewis, prin masivitatea lor, pot părea pentru unii greoaie; au într-adevăr unele lungimi ce ar putea fi socotite supărătoare și bineînțeles nu toate au o acțiune complicată.

Zic: nu toate — fiindcă Lewis a scris și dintre acestea și nu cu mai puțin talent. Un exemplu strălucit e „Mantrap”, în care ne sunt înfățișate aventurile unui intelectual din New-York, plecat să-și petreacă concediul în nordul Canadei, prin regiunile indiene, regiuni oarecum sălbatice, lipsite de mijloace de locomoțiune și doar cu vagi urme de civilizație. Autorul dovedește un excelent dar de povestitor când ne poartă prin pădurile canadiene nesfârșite, pe lacurile enorme pe care călătorești în bărci ușoare sau când ne înfățișează obiceiurile locale și ne amuză cu peripecțiile prin care trece eroul. Mantrap e un sat de indigeni cu vreo 15 albi în care avocatul a aventurii e găzduit de un negustor cumsecadea cărui soție, o fostă manicureză, exasperată de monotonia și de sălbătăcia ținutului, seduce pe avocat și fugă cu el. Peripecțiile fugii sunt foarte interesante și au un parfum de Jules Verne. Desnodământul e original. Ajuns de soț, aventurierul ocazional e pus să alege între dragostea ipotetică și prietenia, alege pe cea din urmă (e drept, cam tardiv) și cei trei eroi se despart, fiecare plecând în lumea lui.

În „Babbitt”, care l-a făcut celebru, Sinclair Lewis ne înfățișează prototipul cetățeanului american mijlociu, cu viața, cu familia și cu obiceiurile lui, toate croite mai mult sau mai puțin după același calupod. Nicăieri în altă parte a lumii (deci poate în U. R. S. S.) viața și indivizii nu au un aspect mai standard (expresia e furată dela S. L.) ca în Statele Unite.

Iată-l pe Babbitt, cetățeanul american 100% care susține cu tărie și convingere în adunări publice prohibiția alcoolului (acțiunea se petrece prin 1921-22) ceace nu-l împiedică ca de câte ori are prilejul, să bea pe ascuns, susținând cu aceeași tărie că pentru oamenii de cultură și cu o stare socială mai ridicată, prohibiția e doar un mijloc de a-i priva de o plăcere.

Babbitt e cetățeanul cinstit și cumsecade care își plătește datoriile cu exactitate dar care în meseria lui socotește drept un punct de onoare să-și ciupească clienții, care face ofrande bisericii cu un enoriaș fidel, dar pe care nu o frecventează, care respectă obiceiurile clasei sale sociale în care însă se simte prizonier. Cetățeanul american ideal, spune Lewis prin gura eroului său, e acela care își petrece ziua muncind fără pre-

get ca să câștige cât mai mulți dolari (fiindcă gradul social și noblețea în America se socotește în dolari). Seara se urcă în hodoroaga lui de mașină (fiecare cetățean care se respectă trebuie să aibă automobilul lui propriu) vine acasă sau merge într-o vizită, face spirite ieftine cu familia sau cu prietenii, se duce la cinematograful sau joacă bridge. Duminica își face partida de golf sau merge la matchuri de foot-ball sau basse-bal. Dacă cumva are inclinațiuni intelectuale, citește „Advocate's Times”, „New-York Herald” sau însfârșit vreun roman de aventuri cu bandiți și detectivi.

George Babbitt, prototipul cetățeanului cumsecade din Zenith (oraș de predilecție al scriitorului) se miră că băiatul lui își pierde vremea învățând despre Shakespeare. Când profesorii ar putea bine să folosească orele acelea ca să-și învețe elevii lucruri mai substanțiale ca de pildă corespondența comercială, dactilografia sau cum să facă o scrisoare de afaceri și e sigur că Dante, cât o fi fost el de mare poet, dacă ar fi trăit astăzi, n'ar fi putut să reziste cinci minute de ar fi fost pus să scrie literatură practică și să compună în fiecare zi un poem pentru sindicatul presei, așa cum făcea Chum Fink, prietenul eroului nostru și fala orașului Zenith.

Cu toate acestea, George Babbitt nu e nici prost, nici lipsit de bun simț. Are însă vederile și felul de judecată al tuturor celor din clasa cu care vine zilnic în contact. Ba chiar își dă seama, la un moment dat, de absurditatea vieții pe care o duce, încearcă să evadeze din ea, vrea să se conducă după alte principii, să devie un om liber

pe gândurile și acțiunile lui, dar nu izbutește. E înfrânt de legile inexorabile ale societății, legi nescriese în nici un cod, legi care nu poartă pecetea oficialității, dar cu atât mai puternice. E încercuit de viața pe care așa a apucat-o, așa a moștenit-o dela înaintașii lui și a trăito-ani de zile.

Sinclair Lewis, cu o putere de observație remarcabilă, cu un humor discret și cu darul de a alege din aspectele vieții aparent banale, pe cele mai reprezentative, ne înfățișează un tip de burghez american viu și se pare viabil. S. Lewis ne demonstrează că nu e nevoie de analize minuțioase și savante ca să construiești un caracter. Iar dacă citind acest roman ești înclinat a crede că el conține pasagi banale sau inutile, aceasta nu e decât o impresie pe care o are cititorul grăbit. Fiecare pagină din el e viață adevărată, fiecare personaj e verosimil. Aș vrea să adaug câteva cuvinte și despre psihologia oarecum specială a femeilor din romanele lui S. L. Vreau să menționez anume că deși desfășurarea acțiunii gravitează împrejurul eroilor, femeile sunt tipuri tot atât de reușite și tot atât de reprezentative ca și cele masculine, privite atât din punct de vedere psihologic cât și social.

Petru Șerbănescu

Oricât de interesante ar fi romanele americane și celelalte, fapt este că publicul românesc are o preferință vădită pentru cărțile „străine” oferite de edituri strict comerciale în detestabile traduceri. Și Stendhal și Manzoni și Camil Petrescu ar putea distra tot atât, cu mai mult folos artistic. Recomandăm dar colaboratorilor noștri să promoveze marea literatură artistică și să nu se facă, inconștient, ajutoarii comportării de traduceri ce distrug cartea românească. Nota Redacției.

Fragment rustic

Razele de soare s'au tălat în sticlă
Boabelor de rouă răstăcite 'n tarbă.
Cu aripi cernite se ridică păcla,
Găzele se 'ndeasă roșul ca să-l soarbă.

Ziua care 'ncepe și-a citit prefața,
Și sub slova-i caldă totul reinvie.
Verdele câmpiei își usucă fața,
O șopărlă sare pe-un butuc de vie.

D. Mercaș

Tip de reclamă stupidă pentru o așa zisă carte „bună”: „Răncurele”. Într'un stil simplu, înflorit și curgând în hohotire și 'n căntece, ca o apă și ca un ecou de munte, cunoscutul scriitor d. Mihail Lungianu a scos o carte în editura „Cartea Românească”, 16 nuvele, schițe și însemnări, intitulată „Răncurele”, adică rămurile verzi și uscate, într'un frumos colorat volum, costând 60 lei.

Altă reclamă despre același „...neîntrecutul zugrăvitor al sufletului țărânilor noastre, d. Mihail Lungianu, dă literaturii românești încă 13 povești și legende, scrise într'un stil plin de humor și de vraje, în care se întâlnesc des minunate versuri populare, dându-și impresia unui lan de grâu, presărat de macl... E o carte de mare valoare, atât ca fond, cât și ca formă, sortită să pătrundă în straturile cele mai adânci și mai largi ale neamului românesc.”

Familia lui Th. D. Sperantia institue prin mijlocirea „Universului literar” un concurs cu premii, destinate „elevilor de curs secundar” și în scopul de a readuce în conștiința publică pe unul „din cei mai fermecători prieteni ai copilăriei noastre”. Am minți dacă n'am mărtu-

Prostologhicon

imi plăcea școala, eram o pușlama, fugeam de acasă și dela ore, scriam versuri prin podul casei și prin grădina publică și cetiam... Tiribomba. Nu mult după toate acestea, viața m'a dus pe alte albi. Am părăsit casa părintească și orașul de baștină, fugind în străinătate pe un vapor. Nu am pretenția ca așa fi un alt Panait Istrati, dar cei doi ani de vagabondaj prin toate porturile Mediteranei, îmi ajung pentru o viață de o sută de ani. Repatriat, am intrat în Institutul Maritim iar astăzi cele ce mă pasionau ca adolescent, mi-au devenit meserie.”

„Bibliografie” înseamnă scriere despre cărți sau mai nimerit „listă de cărți”. Ori-decâteori, dintr'un punct oarecare de vedere, înșirăm laolaltă titlul mai multor opere, acea înșirare se chiamă bibliografie. Ei, bine, alfabetul dela „Universul” chiar când citează o singură carte dau ca titlu „Bibliografie”, la plural. Probabil pentru ei fiecăre carte în parte este o... bibliografie.

Cine citește revistele literare? Nu oamenii cu bani, cu titluri, ci proletarii. Din atâtea documente pe care le primim, dăm numai câteva, recente:

„Pe vremea aceea nu prea

Un uitat: V. Cosmin

Chiar dacă puțini mai sunt, cari întorc filele îngâbenite unde s'at înscris numele unuia care a luptat eroic cu viața, care s'a desvoltat într'o atmosferă de luptă și care neputându-se împăca cu scăderile vieții moderne și-a pus capăt zilelor în dimineața de 11 Martie 1903, aruncându-se din tren în apropiere de gara Bacău, poetul V. Cosmin rămâne la capătul multor gânduri.

Născut la Bacău în 1877 — micul Bogdan pe dreptul său nume, a urmat cursurile primare la Moinești — cu preotul David Climescu, episcopul de mai târziu al Buzăului; Dionisie Craioveanu. A absolvit școala superioară la Galați — fiind un element bun — apoi licențiat al Academiei de Finanțe reușite mai târziu să ocupe o catedră la școala de comerț din Galați.

Nume notoriu pe timpul lui, s'a distins și ca ziarist colaborând la ziarul „Universul” și la diferite reviste literare.

Suflet sensibil, adânc mișcat de suferințele consăngenilor săi, el nu și-a lăsat o clipă lira, publicând în 1897 în revista „Aurora” prima lui poezie: „Martirilor Eroii”.

Interesându-se mai deaproape de viața muncito-

reasă, adânc mișcat de soarta acestora — ca atare — el a publicat în colaborare cu Const. Bour mai întâiu un ziar cu nuanță social-democrată, iar mai târziu prin 1908 revista poporanistă „Avântul”, care a avut mare răsunet.

Totuși — neîmpăcându-se cu viața de atunci, a înțeles s'o părăsească — mult mai devreme, la etatea de 26 ani — într'un chip nefericit — dându-și sufletul după 24 ore de chinuri groaznice.

Prietenul său, d. Const. Graur a ținut în biserică din Bacău — la înmormântare, — o cuvântare care a smuls lacrimi:

De veacuri
Incet pe lângă maluri, bătrân
Nlstru își curge
Mereu turburarea apei...

Așa gândea Cosmin, dar prea scurta lui existență nu se va putea bucura de eternitatea amintirii.

Poetul V. Cosmin sintetizează în scurta linie a vieții sale — năzuința nesfârșită a proletarilor spre multiplele înfățișări ale sufletului — și scurtele absurde piedici ale hărdului vieții, până la prăbușire.

Poetul a încercat — să găsească cheia adevărată a soartei într'o versificație directă

— debarasându-se de cuvinte și silabe fadde.
Amăgit de iluzii el vede, însuflețind marmora sculptorului, în femeie:

Acum când slăvit maestru
Te gătești cu dalta 'n mână
Să sculptezi un chip de zână,
Acum când desăvârșirii
Ce-ai visat de ani de zile
Trup voințit să dai de dorul
Vreunei gingașe copile,
Fă din mine numai chipul,
Trupul, splendorii fecioare
Mlădioasă ca talazul
Delicată ca o floare.
Dar în pieptul meu n'aprinde—
Pofte, patime, dorințe —
Nici să nu-mi sădești în minte
Gânduri, visuri, năzuințe.
Ochii mei să nu cunoască
Focul lacrimii în lume
Nici cu dor, în zări, departe
Ochii mei să nu se 'ndrume.
(Ruga marmorei)

Șirul de reviste ale socialismului eroic, i-a primit cu dragoste colaborarea.

„Lumea nouă literară” și „Tribuna liberală” au tipărit mereu articolele și scrierile lui isvorite dintr'o lăuntrică iubire de oameni.

Asupra lui Cosmin se proiecta însă uriașă inspirație a lui Eminescu ucigătoare pentru talentele neajunse la maturitate.

Bogdan Căuș

Sinclair Lewis, Dodsworth I-II, roman

Cunoașterea romanului contemporan englez sau american, este utilă prin aceea că duce la informarea lectorului asupra unei lumi cu o mentalitate cu totul aparte și a unor condiții sociale și economice diferite de ale noastre. Când e vorba de scriitorii de talent cu Sinclair Lewis sau John Galsworthy, pe lângă partea utilă, prin revelarea unor stări puțin cunoscute, putem contempla și finetă deosebită cu care sunt prezentate condiții psihologice eterne și independente de specificul național sau social.

„Dodsworth” este romanul, care pune problema dragostei la vârsta când prima tine-re e departe și în același timp psihologia industriașului american în comparație cu o serie întreagă de tipuri americane sau europene. În timpul călătoriei pe care-o fac în Europa, soții Sam și Fran Dodsworth, descoperă după peste douăzeci de ani de căsnicie, discordanța care există între ei. Sam este modest, calm, amabil; Fran,

frivolă, superficială, lipsită de consecvență în orice sentiment. Cu toate sforțările pe care le depune, Sam nu se mai poate apropia sufletește de Fran pe care o părăsește găsimdu-și adevărata tovarășă de viață în persoana văduvei Edith Cortright.

Călătoria în Europa este un nu se poate mai nimerit prilej pentru scriitor de a prezenta în mod comparativ psihologia diferitor popoare. Americanul este democrat, familiar, fără pretenții și veleități de cultură sau distincție spirituală; englezul, deși de aceeași rasă, este snob, cu o rigiditate pe care i-o dă sfârșirea de a părea gentleman chiar atunci când nu este. Diferenții tipici, care populează ficțiunea lui Sinclair Lewis, au multă naturaleză și aparență de realitate: Tub Pearson, prietenul lui Sam, tipul financiarului american, Ross Ireland tipul ziaristului într'o perpetuă agitație și vorbărie, plin de nerv, dar părănd lipsit de seriozitate, Kurt Obersdorf germanul nobil asemănător într'u câtva cu englezul prin dem-

nitatea exagerată cu care ține la noblețea care-i rezidă în titlu, totuși familiar și afectuos. Kurt împreună cu întreaga galerie a adoratorilor lui Fran formează armata seducătorilor etfni și lipsiți de seriozitate ca: Lockert, Giosero și Arnold Israel. Întreaga semnificație a cărții este că în pragul bătrâneții femeile averse de a se agăța de viață cu o desna-dejde revoltătoare sunt definitiv pierdute pentru ele însele și pentru societate, pe când bărbatul care n'a avut norocul să fie fericit în căsnicie poate să iubească din nou cu o ardore juvenilă începând o a doua tinerețe.

„Dodsworth” constituie un util mijloc de informație asupra psihologiei americane și engleze, ca valoare strict literară evidențindu-se printr'o serie de tipuri viabile, mai mult ca valori etnice diferite decât ca tipuri universale, iar ca prezentare a unei drame familiare este perimat față de capodoperele marilor literaturii moderne.

Viorel Alecu

În românește de Jul Giurgea..

Al. Șendrea

Dragoste minoră și majoră

Scriitorii tineri oscilează între roman — povestire epică — și jurnal intim.

E aici problema dintre obiectivism și subiectivism. In genere s'a constatat și prin anchete că înclinația e mai mare pentru analiză, pentru ceace s'a numit despicarea firului în patru, decât pentru afațușenie, fantazie sau observație propriu zisă.

„Dragoste minoră și majoră”, operă de debut, este interesantă din acest punct de vedere. Și aici cași în multe din romanele actuale se observă această pendulație între scrutairea directă a faptelor și contemplația lor interioară.

Autorul, căruia de fapt îi aparține caetul cu note, povestește o sumă de evenimente mai toate trecute; deci încă o urmă de poezie, căci nu lucrurile îl interesează pe el, cât, mai ales, ecurile amintirii, icona lor întipărită de mult, în minte.

Și cu toată această tonul e cam naiv, totuși nu e lipsit de finețe.

A intitulă o asemenea carte „roman” e prea mult și de altfel nici nu e nevoe. D. Al. Șendrea notează în „Dragoste minoră și majoră” numai etapele unei scurte serii de întâmplări, prea puțin epice, cu rezonanță de cele mai multe ori, intime.

„Romanul” are dealtminteri subtitlul „jurnal”, de unde deducem dintr'odată substanța lui. Întâmplările din „Dragoste minoră și majoră”, — aventuri urmărite pe o întregă gamă erotică — sunt cam insignifiante, dar din ele respiră o atmosferă de lirism, de nelinește, de duioșie romantică, uneori grațioasă. Cartea e scrisă de un rafinat, stăpănit încă de ingenuitate.

O frază muzicală, un stil adecvat, se adaugă acestui volum de impresii zilnice. D. Al. Șendrea se anunță a fi un scriitor remarcabil.

E cunoscut că cea mai simplă formă de literatură e aceea care se încadrează în genul liric. D. Alexandru Șendrea este poet și ca atare e copleșit de lirism. D-sa urmărește înfrumusețarea scri-sului întocmai ca un versificator dându-ne deseori adevărate poeme în proză.

I-am reproșat totuși d-lui Alexandru Șendrea nesiguranța, imprecizia concepției, dacă se poate vorbi despre ea aici.

Alături de un humor italian, incisiv, întâlnim un sentimentalism cam minor, ceace scade impresia estetică căpătată la lectura paginilor de melancolie retrospectivă, de rememorare a stărilor sufletești trecute, evanescente. Să nu uităm însă că avem de a face cu o carte de debut.

Diana Rareș

[Ed. Aut.], Bacău, 1938.

Avis important

Spre a simplifica și statornici distribuția revistei în Capitală se fixează odată pentru totdeauna următoarele chioșcuri și debite unde Jurnalul Literar se va vinde regulat:

- Gara de Nord (sala); Calea Griviței 167 (Gara de Nord, chioșc).
- Plăța Victoriei (chioșc).
- Plăța Confederației Balcanice (debit Dorobanți).
- Bonaparte (Roata Lumii).
- Str. Atena (Amzel).
- Bul. Take Ionescu: Casa Magistraților; Aro; Scala.
- Plăța Brătianu: Universitate; Ministerul Domeniilor (chioșcuri).
- Spitalul Colței (chioșc).
- Bul. Elisabeta: Carpați (chioșc); Victoriei colț Bulevard 2 chioșcuri; Cinema Bulevard (debit); Cofetăria Murgășanu (chioșc); Princiarii (chioșc); Intrarea Cișmigiu-Minist. Lucrări P. (chioșc); Liceul Lazar (chioșc).
- Calea Victoriei: Poșta; Poliție; Café de la Paix; Indpence; dence; Imobiliara; Regală colț Victoriei; Regală colț Academiei; Ateneu.

Dacă cititorii noștri, pe care-i rugăm să rețină această listă, nu găsesc revista în unul din aceste chioșcuri, înseamnă că ea s'a epuizat acolo și se poate găsi în alte chioșcuri din cele citate mai sus și mai ales la chioșcurile Victoriei colț Elisabeta.

OCULTISM

- Zodia Leului -

Născuții sub semnul leului, între 23 Iulie și 22 August, sunt energici, înflăcărați, rămânând totuși stăpâni pe ei înșiși. Ei merg spre ținta ce și-au propus fără să se teamă de nimic. Temperamentul lor sigur și inflexibil, disprețuiește onorurile și adulațiile.

Bărbații sunt curajoși, plăcuți prin bravura și simplitatea lor, în succes și măreție. Mânia lor când se manifestă nu umilește pe nimeni, deaceia le e totdeauna iertată. Femeile ating rareori calitățile bărbaților din același semn. Curajul lor se exaltă pentru răsunare, și entuziasmul pentru ranchiună.

Nativii Leului sunt sortiți pentru situațiile cele mai strălucite. Vor fi primari în satul lor, sau conducători de popoare. Nu vor fi lipsiți de greutate și decepții, dar au calitățile, care să-i facă să parvină.

Horoscop săptămânal

23-29 Iulie st. n.

[La data stilului vechiu se vor adăuga 13 zile]

- 23 Iulie Caracter decis. Dificultăți ușor învinse.
- 24 „ Indrăzneală și violențe. Sportivitate.
- 25 „ Evenimente foarte însemnate în bine sau rău.
- 26 „ Indecizie între invidie și frică de a acționa. Părări.
- 27 „ Izbândul. Prudență și răbdare.
- 28 „ Darul diplomației. Viață înconjurată de prieteni de multe ori interesați.
- 29 „ Idem.

Nostradamus

Desprimăvărare

M'am uitat de dimineață 'n zări,
Și, din crestele pădurii de jugastru
Am văzut cum roze tremurări
Isbucneau în infinitu'-albastru.

Dealul — o dihanie 'mpietrită —
Fumegă ca un incendiu stins,
Și poteca de curând sbicită
Doruri ne 'nfelese mi-a aprins —...

Am plecat atunci cu capu 'n vânt,
Sus pe deal să strig în infinit,
Să sug seva rece din pământ...
Și-am strigat în zare 'nebunit...

Mi-a răspuns doar svăcnetul din tample
Și 'n imensitate un cocor,
Și-am simțit cum pieptul mi se umple
De-un neînțeles tulburător.

Ion Marin Nicola

Elegie

Un inger mi-a șoptit ca să plec. Depărtările
Iși scuturau, peste culmi de sîdef, așteptările
Incotro, dragoste bună? Răspunde-mi mai tare
Amintirea uitată pe străzile hudiți, mă doare

Ce-ai spus? E departe? Dar unde?
Astăzi mi-i teamă de besună și hăuri profunde
Astăzi tristețile toamnelor duse sunt șoapte 'n
surdină.

Vreau ca să ies la lumină.

Numai tu vei rămâne tot rece, tot tristă;
Uitarea vei strânge-o 'n batistă.
Iar stelele albe, pe boltă, te-or plânge mereu
Te-or plânge, frumoasă Ioană, pe boltă, mereu.

Grigorița Badea

In chestiunea D.-Gherea

Urmare din pag. 1

e o realitate imposibilitatea
vulgului de a seridica la no-
țiunea indiferenței artei și pe
de altă parte acuzându-vă pe
dvs. pentru că afirmați acest
lucru. Mă voi explica dar
dvs. nu faceți altceva decât
să subapreciați acest vulg
când afirmați că „zâmbind, se
lasă cucerit”. Cititorul și l-a
apropiat pe D. G. fără nici
un zâmbet pe buze simțind
și față de sine lipsa oricărui
sarcasm la acest scriitor.)

Dar, mai afirmați cu certi-
tudine și deosebită semnifi-
cație: „Evreu rus”, „ca mulți
evrei”, etc., încercând să con-
statați cauzalitatea dintre e-
vreismul lui Gherea și o-
pera sa.

anumit înțeles) nu va reuși
nimănui atâta timp cât el va
purcede dela principiile de
analiză proprii apostolilor cau-
zalității ca metodă științifică.

Căci, desigur pentru a do-
vedi că „falsitatea ideilor și
platitudinea aplicărilor” e a-
ceea ce îl caracterizează pe
D. G. dvs. ați găsit necesară
portretizarea lui. Dar, însuși
Gherea, în toată opera sa cri-
tică, nu face altceva decât să
aplice și el această metodă
la analiza unei opere litem-
rare!

In concluzie: nu se putea
să aduceți altundeva decât
a sublinia cum se cuvine „im-
portanța istorică a criticului”.
lucru ce se putea însă realiza
fără a falsifica valoarea li-
terară și individuală a „evreu-
lui autodidact” Dobrogeanu-
Gherea.

In ciuda lui Maiorescu și
a Maioresceniilor, D. G. ră-
mâne al vulgului.
El nu râvnea decât la a-
ceasta!
A. Schwömmner

BIOGRAFIA

PIERRE HAMP

Un oarecare Henri Bou-
rillon a trecut, în timpul răz-
boiului, prin niște momente
penibile. Aflându-se într'un o-
rășel la frontiera Franței, sol-
dați germani, neavând la ce
să-și desmorțească oasele, au
găsit în sertarele d-lui Bou-
rillon un vraf de hârtii. Cu
multă trudă, d-sa a reușit să
salveze ceva din mâinile, os-
tașilor trudiți în căutare de
o țără de foc: astfel s'au îm-
bogățit literale franceze cu
un roman, *Inul*, și cu un nume
Pierre Hamp.

Pierre Hamp a avut o viață
plină de greutate și peripeții.
Asta a însemnat pentru unii
că orice om necăjit ascunde
în el un giuvaer de scriitor.
Adevărul cu Bourillon al no-
stru stă tocmai în faptul că
fiind chinuit de demonul crea-
ției, a suferit asprile vieții
pe care le-a căutat cu dina-
dinsul, ca să le afle sensul.

La patruzeci de ani a fost
ucenic cofetar la Paris. Apoi
a plecat la Londra unde a
ajuns lucrător calificat. De-
acolo s'a întors în țară înarmat
cu frigări și cuțite. După a-
ceea a luat drumul Spaniei.
Aci a făcut oarecare economii
cu care s'a înapoiat la Paris
unde a auzit că s'au deschis
universitățile libere. Autodi-
dact, însă cu sufletul neînve-
ninat de acest fapt, dar și
neumilit, mistuia cărți după
cărți. Dar băerile pungii unde
își punea agonisita se muiau
și bietul Bourillon din nou a
trebuit să se ducă la muncă.
De data aceasta a renunțat

la bucătărie și a intrat lucră-
tor la căile ferate. Acolo a
isbutit să ajungă sub-șef și
apoi șef de gară. În momen-
tele de liniște dintre două
trenuri începu să scrie.

Indrăgostit al meseriei, un
apologet al ei, a scris despre
moartea eroică a lui Votel a-
ceste cuvinte: „Le métier de
cet homme était de gouver-
ner les gens qui faisaient à
manger, basse besogne qui
ne contient pas de gloire.
Pour voir à l'appétit, à la
gloutonnerie, à la gourman-
disse n'est pas un métier noble.
L'art culinaire, si raffiné qu'il
puisse être, n'attire pas à qui
l'exerce beaucoup de consi-
dération. Les métiers les plus
utiles ne sont pas les mieux
salués. Le cuisinier n'est dans
l'estime publique pas très
loin du vidangeur. Or, dans
ces besognes de bouche, un
homme a été le Héros: il est
mort pour son métier. Quelle
application doit mettre à ce
qu'il fait celui qui préfère
périr que de ne pas être par-
fait. La mort de Votel prouve
la qualité de sa vie: „La tête
me tourne, il y a douze nuits
que je n'ai dormi.”

A învățat latina dela un
profesor bătrân francez la co-
legiul din Brighton. Cursurile
universității populare din
Belleville le-a urmat cu eco-
nomiile făcute în Anglia. La
școala de lucrări publice din
Arcueil el și-a pregătit con-
cursul de inspector al muncii
care i-a permis în urmă să
fie primit ca membru al so-
cietății inginerilor civili din
Franța.

Pierre Hamp a parcurs toate
provinciile Franței, dela Bou-
logne-sur-Mer unde se de-
barcă „toate animalele enig-
matice din adâncul apelor.

înghățate de cursa șalupei” —
până la Grasse, unde sufletul
grădinilor este pus în sticle.
A vizitat uzine, porturi, gră-
nare, pivnițe, însemnând cu
grijă cifrele care luminează
ideile, notând termenii teh-
nici, copiind rapoarte, redi-
jând procese-verbale, scriind
povești, nuvele, romane...

Sub titlul general: „Trudă
omenească” au apărut mai
multe lucrări literare ca: *Sina*,
Valul proaspăt, *Sampantia*, *Cău-
tătorii de aur*, *Oameni oare-
care*, *Cântarea cântărilor*, *Acta
și munca*, etc.

Pentru valoarea ei artistică,
dar mai ales pentru valoarea
ei documentară, opera lui
Hamp și-a meritat celebra-
rea de care se bucură în
Franța. În deosebi în cartea
Inul, el face să se perinde în
jurul acestui textil prețios, ca
în jurul unui zeu comun, o
sumedenie de oameni cu mi-
nuțiozitate studiată.

Se spunea în lumea litem-
relor franceze că Pierre Hamp
a fost descoperit de Charles
Peguy, prin „Cahiers de la
Quinzaine” fondată la vârf
de secol. Pierre Hamp a rec-
tificat această aserțiune în-
tr'un interviu acordat lui
Frédéric Lefèvre pentru *Nouve-
lles Litteraires*:

„Acela care a făcut totul
este Paul Desjardins, profesor
la școala din Sèvres, care a
editat „Valul proaspăt”.

Când a apărut *Sina*, Tristan
Bernard a exclamat: „Și bietul
Zola care se credea rea-
list!”

I. Felea

Cronica mizantropului

Bacalaureatul

Bacalaureatul este incepu-
tul verii și în toamnă prilej
de violente discuții și de a-
mare rechiziții. Foarte mulți
din câți își dau părerea un
dreptate, dar dintr'un punct de
vedere unilateral. Prin urmare
e greu, în câteva rânduri, să
rezolvăm o chestie așa de ar-
zătoare. Ne vom mulțumi să
subliniem câteva aspecte.

Un profesor din cei care
sunt numiți mereu în comi-
siile de bacalaureat își spu-
nea indignat:

— Domnule e un scandal!
Candidații nu știu nici lucru-
rile cele mai elementare, unde
izvorăște Dunărea bunăoară
(aci eu am lăsat ochii în jos,
câci nici eu nu știu), ce-a
scris Odobescu, care e com-
poziția apei și ce e un ma-
mifer. Nu se mai poate așa.
Până când o să dăm drumul
la o droaie de bacalaureați,
care să capete apoi licența
și să asalteze ministerele cu
cereri de posturi? Suntem
minați de funcționarism. Nu.
Noastră ne trebuie o elită. Res-
tul să se ducă la meșteșug,
care e brățar de aur, să ră-
mână la coarnele plugului, să
ne dea cetățeni onești și lu-
minați, nu vânători de slujbe,
etc., etc.

Eu am meditat puțin apoi
i-am răspuns:

— Bre, tu însuși ești pro-
fesor secundar. Apoi dacă tu
insuși ai dăscălit timp de opt
ani pe candidații la bacala-
ureat, cum se face că ei se
prezintă așa de rău pregătiți,
cum sput? Fie că n'au învă-
țat, fie că nu erau apti să în-
vețe, vina e a ta. Cum, bre?
Opt ani de zile tu le-ai dat
note bune și i-ai trecut și a-
cum la bacalaureat, deodată,
îți trântești? Ignoranța lor este
ignoranța ta. A, înțeleg să fie
candidați veniți din afara șco-
lei, în necunoștință de cerin-
țele ei. Dar când toți absol-
venții unui liceu n'au citit o-
pera lui Caragiale, asta în-
seamnă că tu ca profesor nu
i-ai pus s'o citească. La ba-

calaureat n'ar trebui să cadă
elevii care au trecut clasele,
ci profesorii lor.

Dar să lăsăm acum pro-
blema răspunderii și s'o pu-
nem pe cea socială. Te aud
și pe tine vorbind de pletora
de șomeri intelectuali, etc.
Mie mi se pare teoria foarte
nelalocul ei și de natură a
învenseli pe marii impiegați de
modă veche cu patru clase
primare. Țara noastră n'are o
prea lungă tradiție culturală,
incât până și omul fără studii
oficiale să aibă o anumită în-
tăie intelectuală. Cultura la
noi nu se capătă decât în
școală. Și vei conveni, mă rog,
că e bine ca să participe la
cultură cât mai mulți indivizi.
A restrângere numărul cultiva-
bililor sub motiv că ar putea
concura la slujbe, nu mi se
pare cuminte. E de ajuns să
educăm pe tânăr în principii
căm un titlu constituie numai
un merit personal nu și o obli-
gație din partea statului. Eu
nu cred că trebuie să supri-
măm studiul limbii chineze
când avem 100 de absolvenți
ca nu cumva să ni se ceară
catedre de l. chineză. Sunt a-
tâția doctori în toate specia-
litățile dar nu cer catedre u-
niversitare.

Dar mie mi se pare că sun-
tem și vom mai fi încă o sută
de ani cel puțin în condiția
de a satisface toate cererile
de slujbe. Noi am stabilit ta-
ciut un fel de ierarhie în pos-
turi, intelectualul fiind primit
numai dela o anumită treaptă.
Un licențiat n'ar fi acceptat ca
sergent de stradă având „prea
multă carte” dar i s'ar oferi
condiții și mai rele în altă
categorie „nobilă”. Aci stă
multă diferență. Țara noastră
mai mult decât oricare alta, spre
a păși mai repede, spre cul-
tură, trebuie să aibă funcțio-
nari de o calitate excepțio-
nală în posturile cele mai mă-
runte. Promovarea pe scara
funcțiilor să se facă nu în
virtutea titlurilor, obligatorii

I. Felea

Indiscreții și Anecdote

Epigramă

De când Ionel Teodo-
reanu e la Universul Li-
terar, revista Poezilor,
Victoriaș a scris „Biserica
Neagră”.

Ionel ca să câștige-un ban
Făcu o tristă simbioză
Dovadă:

Victor scrie proza
Și el gândește ca Stelian.
Mircea Pavelescu

Romani! Parada Norocului
al d-lui Damian Stănoiu a
fost lucrat la fața locului,
adică la ruleta din Sinaia. În
scopul observației, d-sa a pier-
dut „treizeci de mișoare”.
Declarația e a autorului.

Până la Beaumarchais, com-
paniile teatrale nu plateau
mai de loc drepturi de au-
tor, având o mulțime de pri-
vilegii, ba mai scoteau chiar
datori pe bieții autori. Beau-
marchais făcu un scandal e-
norm, cum îi era obiceiul, a-
dună la oaltă pe confrăți și
puse astfel bazele Societății
Autorilor Dramatici.

Euripid, poetul tragic, ar fi
murit sfâșiat de câini. Eschil
ucid în somn de o acvilă care
lăsă să pice în capu-i o
broască țestoasă, Pherechide
supt de păduchi.

Maupassant ținea pe masa
din salon, în ultima vreme a
vieții, numai Almanahul de
Gotha, care, precum se știe,
înregistrează familiile domni-
toare. Era probabil un sim-
ptom de grandomanie.

Când Maupassant era bol-
nav deabinelea, se credea
persecutat de medici, presu-
punând că injecțiile cu mor-
fină aveau să-i facă găuri în
creier. I se părea că servito-
rul îl fură. Aci îi furase șase
mii de franci, aci șazececi de
mii.

Alfred Stevens povestea că
atunci când dusese la cei doi
Dumas romanul lui Flaubert
Madame Bovary, Dumas fils
a zis:

— E o carte înspăimântă-
toare!
Dumas père aruncă volu-
mul pe jos, exclamând:
— Dacă e bună asta, a-
tunci tot ce scriem noi dela
1830 încoace, nu face două
parale.

Tatăl lui Balzac avea ideea
fixă a longevității. Era încre-
dincă că va trăi o sută de
ani și-și va îngropa toate ru-
dele. Medita mereu la igienă,
la arta procreației. Sub Re-
staurație se încapățâna să mai
poarte moda din vremea Di-
rectoratului.

POȘTA REDACTIEI

A. Schwömmner, Iași: I se da
curs. Const. Ruso, Constanța: Se
publică fișa și o poezie. Nu sun-
tem adversarii literaturii autodi-
dactilor dar vei conveni și d-ta că
o cultură nu se întemeiază pe un
procent prea mare de autodidacți.
D-ta însă, cu studiile pe care le
ai, nu ești autodidact. *Mihail Dro-
gomeșcu, Braila*. Nu e nevoie de
abonament. În cazul când n'ar
găsi broșurile anunțate la librărie,
cereți-le editurii, trimițând numai
suma corespunzătoare. *Bogdan Căuș*,
Constanța: Autorizația dată vă
dreptul să faceți abonamente. Să
vedem efectele în această direcție
și atunci va urma și cealaltă impu-
ternicire. *Marin Arbore, Cernăuți*:
In simpatica poezie nu ne place
evocarea „diseur-ului”. Dați-ne alta.
Traian Demetrescu nu prea me-
rită atâta venerație. Poate, scur-
tând, vom utiliza mss. A. Gheor-
ghiu-Pogonești: Cine va vârit în
cap că revistele în chestiune sunt
„mari”? Se chiamă revistă mare
o publicație cu criterii aspre, con-
dusă de scriitorii maturi, în vreme
ce revistele de care vorbiți sunt
neînsemnate publicații de tineri ne-
cunoscuți. Poezia arată simțire dar
nu-i publicabilă. Ar fi bine să ne
trimiți impresii, în proză, despre
viața d-tale de lucrător, chiar pa-
gini simple autobiografice, fără în-
florituri. Cităm din poezia *Și
urcă*, mai bună:

Și urcă salahorul pe schela scârțâind,
E tot o apă, pășeste încet și rar,
Îi tremură piciorul, obrăzii i-s livizi
E greu și de viață
E greu și de samar
Cu-atâtea cărămizi.
Ștefan Farmec: Biografia e prea

Al. Odobescu, finul autor
al eseuului *Pseudochinghetti-
cos* despre care manualele
școlare scriu că a murit de o
crudă boală, n'a murit de o
crudă boală, ci îndrăgostit la
bătrânețe (deși însurat și cu
copii) de o doamnă profes-
soară, s'a sinucis cu morfina
pe care a colectat-o de pe la
farmacii procurându-și rețete
în vederea unor dureri reu-
matice.

C. A. Nottara, autor a două
romane: *De vânzare și Suflete
obosite* e un nume cu totul
uitat azi. Fusese un boem in-
teresan și foarte spiculit. A-
partinuse mișcării socialiste
și într'un tablou fotografic îl
vedem într'un grup, cu negre
plete și cu bărbuță, brun
ca un meridianal, semănând
foarte mult cu Alphonse Dau-
det. Era fiu de oameni să-
raci și a dus o viață de mi-
zerie, dar, ironie a soartei,
moșteni câteva milioane, și
muri puțin după aceea fără
să se folosească de ele.

Iată o spirituală epigramă
de Grillparzer cu privire la
decadența poeziei:

Consilium medicum.
Doamna Poezie era bolnavă.
Văduvă de cățiva ani.
Viața îi era în primejdie cu
fiece ceas.
Fruntea fierbinte,
Limba albă.
Pielea aci rece, aci în sudori.
In tot trupul o mâncărime
dureroasă,
Toți nervii palpitând de con-
vulsiumi
Deși voinică și nu bătrână,
Pare aproape de puterea în-
tunecată a Morții.
Doctori vin din toate părțile.
Care întâiu se salută apoi
discută.

Hipocratic.
Homeopatic.
Alopatic.
Hidropatic.
Antipatic.
Intemeiați filosofic
Documentați istoric,
Dogmatic, critic.
Clasic, gotic.

Scriu rețete interminabile.
Zadarnic! Bolnava nu se vin-
decă.
Atunci vine un subchirurg de
țară.
Privește pe bolnavă la lumina
zilei.

Cercetează pulsul, limba.
Pipăe coapsele, pântecel
Apoi zice zâmbind:
„Aici știința nu poate mare
lucru,
Doamnei îi trebuie un om!”

Francis Carco poza lui Raoul
Dufy. La sfârșitul ultimei se-
dințe, pictorul îi spuse:
— Acum încearcă să se-
meni cu tabloul.

Toată corespondența re-
dacțională, cărțile și revis-
tele se vor trimite d-lui G.
Călinescu, strada Aviator
Th. Iliescu No. 47, Bucu-
rești III.